



Høgskulen på Vestlandet

Bacheloroppgave

BACH301-OBE-2023-VÅR-FLOWassign

Predefinert informasjon

Startdato:	11-05-2023 09:00 CEST	Termin:	2023 VÅR
Sluttdato:	25-05-2023 14:00 CEST	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Bacheloroppgave - Bergen		
Flowkode:	203 BACH301 1 OBE 2023 VÅR		
Intern sensor:	(Anonymisert)		

Deltaker

Kandidatnr.:	228
---------------------	-----

Informasjon fra deltaker

Antall ord *:	10161
----------------------	-------

Egenerklæring *: Ja
Jeg bekrefter at jeg har Ja
registrert
oppgavetittelen på
norsk og engelsk i
StudentWeb og vet at
denne vil stå på
vitnemålet mitt *:

Gruppe

Gruppenavn:	(Anonymisert)
Gruppenummer:	15
Andre medlemmer i gruppen:	227, 433

Jeg godkjenner avtalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Nei

Er bacheloroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller offentlig sektor? *

Nei



Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

Musikkens Magi i Språklæring: Bruk av musikk som
verktøy for barns språkutvikling

Kandidatnummer: 227, 228, 433

Barnehagelærer

Fakultetet for lærerutdanning, kultur og idrett (FLKI)

25.05.23

Vi bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. *Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.*

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse	2
Sammendrag	3
Abstract	4
Forord	5
1.0 Innledning	6
1.1 Bakgrunn for valg av tema	6
1.2 Problemstilling	7
1.3 Oppgavens struktur	8
2.0 Metode	9
2.1 Hva er metode?	9
2.1.1 Kvalitative metoder og kvantitative metoder	9
2.2 Valg av informanter	10
2.3 Etske hensyn	11
2.4 Metodekritikk	11
3.0 Teori	12
3.1 Barns språkutvikling	12
3.2 Musikk	15
3.3 Rim og regler	17
3.4 Hjernen og musikk	17
3.5 Sang	18
3.6 Spontansang	19
3.7 Personalets rolle	20
3.7.1 Samlingsstund	22
3.8 Motivasjon blant personalet	22
4.0 Funn og drøfting	23
4.1 Samlingsstund	24
4.2 Bruk av musikk i hverdagsaktiviteter i barnehagen	26
4.3 Personalets rolle	28
4.4 Personalets egne resultater	32
5.0 Oppsummering	33
6.0 Videre forskning	34
7.0 Litteraturliste	36

Sammendrag

I vår bacheloroppgave har vi valgt temaet hvordan musikk kan stimulere barns språk. Målet med oppgaven var å finne ut hvordan de ansatte i barnehagen arbeider med musikk i barnehagen og om de ser et mønster med det å arbeide med musikk kan ha en effekt på barns språk. Vi føler en stor glede med musikk og vi opplever at musikk gir en slags pekepinn for hva en føler i øyeblikket. Musikk kan hjelpe når man ikke kan sette ord på hva en føler. Musikk har evnen til å oppmuntre når en har det vanskelig med seg selv. Derfor har vi musikk som tema i vår bachelor. Vi vil kunne hjelpe barn med å si og uttrykke seg gjennom musikk hvis de ikke kan sette ord på sine følelser og tanker. Gjennom dette arbeidet har vi fått muligheten til å undersøke og forske på hvordan musikk har en innvirkning på barns språk. Vi har utviklet en problemstilling; *Hvordan bruker barnehageansatte musikk som verktøy for utvikling av barns språk?*. For å belyse vår problemstilling, gjennomførte vi en spørreundersøkelse som vi gjorde tilgjengelig med en link på internett. Vi har analysert spørreundersøkelsen i lys av aktuell teori, drøftet resultatene med vår sammenheng av vår forståelse om temaet. Videre har vi konkludert med utgangspunkt i problemstillingen.

Abstract

In our bachelor thesis, we have chosen the topic of how music can stimulate children's language. The aim of the task was to find out how the staff in the primary school work with music and whether they see a pattern where working with music can have an effect on children's language. We feel a great joy with music and we experience that music provides a kind of clue for what one feels at the moment. Music can help when you cannot put words into how you feel. Music has the ability to encourage when you are having a hard time with oneself. That is why we have music as a theme in our bachelor. We will be able to help children to say and express themselves through music if they cannot put their feelings and their thoughts into words. Through this work, we have been given the opportunity to examine and research how music has an impact on children. We have developed an issue; *How do primary teachers use music as a tool for developing children's language?*. To shed light on our problem, we conducted a survey which we made available with a link on the internet. We have analysed the survey in the light of current theory, discussed the results in relation to our understanding of the topic. Furthermore, we have concluded based on the issue.

Forord

Denne bacheloroppgaven markerer avslutningen på vårt treårige studieforløp som studenter på barnehagelærerutdanningen på Høgskolen på Vestlandet. Det har vært tre lærerike og spennende år, som har gitt oss mye erfaringer og kunnskaper, som vi vil ta med oss videre inn i arbeidslivet. Vi har utviklet en stor interesse for fagområde, kunst, kultur og kreativitet. Vi har også observert i våre praksisperioder hvor ulike barnehager og avdelinger er når det kommer til bruk av musikk og sang, noe som virkelig har fanget vår oppmerksomhet. På bakgrunn av dette har vi valgt å skrive om hvordan barnehageansatte bruker musikk til utvikling av barns språk.

I forbindelse med denne oppgaven vil vi først og fremst takke informantene som tok seg tid til å dele sine tanker og erfaringer med oss. Ønsker også å takke veilederen vår, Elin Thoresen for gode råd og veiledning både i oppstartsfasen og underveis i prosessen med oppgaven.

1.0 Innledning

Eda (3 år) sitter og ser på sangene som de ansatte har hengt opp på veggen i avdelingen. Plutselig kan man høre henne synge klart og tydelig med "Mikkel rev" melodi; "Fly og bil, katt og pil, hest og ku og brille, båt og brev ball og rev fire krokodille". Den voksne som sitter med henne begynner å synge Mikkel rev og Eda henger seg på.

*På personalmøte noen dager senere, sier den voksne hvor positivt overrasket h*n er for å høre hvor flink Eda var å uttale ordene når hun sang. Pedagogisk leder sier at Eda har ganske bra ordforråd, men hun tør ikke helt å vise dette frem i hverdagssituasjoner som for eksempel måltid når hun vil ha mer melk eller mer skive. Hun peker heller og hun vil ikke si navnet på pålegget hun vil ha, men heller nikker når noen sier det for henne.*

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Observasjonen i innledningen fanget oppmerksomheten våres og vi har derfor brukt dette som vår inspirasjon til å forske mer på hvordan musikk kan bli brukt som verktøy i barnehagen.

I vår bacheloroppgave har vi valgt å skrive om temaet musikk i barnehagen. Vi verdsetter musikk i hverdagen og vi opplever derfor en stor tilknytning til det. Vi opplever en trygghet til å kunne uttrykke seg i musikken, da vi kan kjenne oss igjen og relatere oss til følelsene vi får som blir uttrykt gjennom musikk. Med egne erfaringer ser vi hvordan også barna kjenner på stor glede av musikk. Da vi skulle utvikle en problemstilling og finne et tema for oppgaven vår, tenkte vi på hvordan musikk kan ha en effekt på barns språkutvikling. Dette synes vi var spennende og vi ønsket å finne ut mer om problemstillingen.

Det er viktig at fagfeltet lærer mer om dette fordi en ser at barns språkferdigheter har stor betydning for barnas trivsel og følelse av mestring i hverdagen. Regjeringens Stortingsmelding *Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO* sier noe om hvorfor språk har en sentral rolle i barnehagen. Språksterke barn har gode forutsetninger for samspill med andre, for deltakelse i lek og for læring, og de er ofte aktive i

lek og sosiale aktiviteter (Meld. St. 6 (2019-2020), s. 28). Vi forstår også at gode språklige ferdigheter har stor betydning for barnets videre utvikling, både intellektuelt, sosialt og emosjonelt (Hanssen & Krogtoft, 2022, s. 197-198).

Vi leser i artikkelen *Togetherness!: adult companionship - the key to music making in kindergarten. Music Education Research*. Kulset & Halle (2020, s. 6) nevner her at medarbeidere som ikke er komfortable med hverandre, vil gi større utfordringer til å kunne drive musikk sammen. I oppgaven vår har vi derfor valgt å ha et stort fokus på personalets kompetanse og holdninger i forhold til arbeid med musikk sammen med barn. Dette vil vi se mer på i teorien der vi skriver om personalets rolle.

1.2 Problemstilling

Rammeplanen har et eget kunnskapsområde som omhandler kunst, kultur og kreativitet. Etter erfaringer i praksis, opplever vi likevel relativt lite fokus på denne arenaen, spesielt i områdene rundt sammenhengen mellom utøvelse av kunstfag og barns språkutvikling. I rammeplanen står det blant annet at “i barnehagen skal barna få estetiske erfaringer med kunst og kultur i ulike former og organisert på måter som gir barna anledning til utforskning, fordypning og progresjon” (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 50). Videre står det i rammeplanen at barnehagen skal være en arena som skal legge til rette for at barna skal få være sammen om de estetiske opplevelsene. Med disse estetiske opplevelsene ser en på alt fra musikk, dans og litteratur (Kunnskapsdepartementet 2017, s. 50-51). Gjennom opplevelser og erfaringer med faget kunst, kultur og kreativitet, ble vi interessert i hvordan en kan arbeide med dette i barnehagen for å få mer søkelys på fagområdet musikk. Vi har utviklet problemstillingen :

Hvordan bruker barnehageansatte musikk som verktøy for utvikling av barns språk?

I tilknytning til dette vil vi ha særlig fokus på hvordan musikk blir arbeidet med i barnehagehverdagen. Vi ønsket å finne mer ut av hvordan personalet arbeider med ulike

musikkaktiviteter, og etterhvert hvilke resultater de sitter igjen med. Her tenker vi da på hvordan musikkaktivitetene har en effekt på barns språk i lange løp. Med bruk av begrepet verktøy mener vi hvordan musikk kan bli brukt som en form for hjelpemiddel, uttrykksform og kommunikasjonsform. Vi avgrenser oppgaven til ikke å omhandle flerspråklige barn eller barn med spesielle behov, men ser på musikkaktiviteter for *alle barn* i barnehagen, uavhengig av kjønn, alder eller etnisitet.

1.3 Oppgavens struktur

Hittil i oppgaven har vi gjort rede for valg av tema og problemstilling. Videre har vi delt oppgaven opp i fire hovedkapitler; Metode, teori, drøfting av funn og avslutning. I metoddelen vil vi gå gjennom hva metode er, hvilken metode vi har valgt og til slutt, gjennomføring av metode. I teoridelen vil vi se litt nærmere på barns språkutvikling, musikk og hva som skjer i hjernen når vi hører på musikk og hvordan barn bruker sang og lyder. Samtidig ser vi på spontansang, da dette er noe alle barna ofte gjør uten at de selv eller vi voksne er bevisst på det.

Personalet har en stor og viktig del i problemstillingen vår, så vi vil utdype litt mer om personalets rolle i arbeidet med musikk i hverdagen, og hvordan musikk har en påvirkning i barns språkutvikling.

I drøfting av funn vil vi fokusere på samlingsstunder og spontansang i hverdagssituasjoner. Grunnen til dette er at de fleste informantene nevner samlingsstund som en form for musikkaktivitet. Her vil vi gå litt inn i hva informantene har svart fra spørreundersøkelsen. Vi går deretter videre til hvordan og når informantene bruker musikkaktivitet i hverdagssituasjoner i barnehagen. Deretter skriver vi ned noen av informantenes svar og reflekterer rundt hvordan en kan få tid til å gjøre disse aktivitetene. Personalets rolle i alt dette vil også bli drøftet da personalet er en stor del av musikkaktivitetene som blir utført i barnehagen. Vi drøfter rundt dette da det er en del av vår problemstilling. Deretter ser vi på hva undersøkelsen avdekker av funn og resultater. Disse funnene vil vi så drøfte, og videre koble opp mot teorien som står i teorikapittelet. I avslutningen oppsummerer vi studien som

helhet, inkludert diverse funn og konklusjonen på problemstillingen. Vi har også laget et eget kapittel for videre forskning, der vi tar for oss hva vi ville gjort videre i arbeidet med denne studien.

2.0 Metode

I dette kapitlet vil vi ta for oss hva metode er og hvilke metoder som står sentralt i forhold til vår oppgave. Vi har valgt å bruke kvantitativ metode og gjennom å bruke en spørreundersøkelse, blir denne analysert kvalitativt. Videre vil vi se på valg av informanter, etiske hensyn og metodekritikk.

2.1 Hva er metode?

Når en vil undersøke noe, bruker en metode som redskap for innhenting av data. For å gjøre undersøkelser trenger en informasjon og dermed trenger en hensiktsmessige metoder for å hente inn den informasjonen en trenger og vil ha. De forskningsmetodene som har størst relevans i pedagogikk og spesialpedagogikk, kan inndeles i tre hovedkategorier; historiske, kvalitative og kvantitative metoder. Kvalitative og kvantitative metoder har forskjellige fortrinn, og derfor vil det ofte være formålstjenlig med en kombinert tilnærming (Befring, 2015, s. 12).

2.1.1 Kvalitative metoder og kvantitative metoder

Kvalitative metoder er empiriske forskningsmetoder som er spesielt formålstjenlige for å få innsikt i barns og unges indre liv, med opplevelser, selvoppfatning, fremtidsmål, drømmer og bekymringer. Kvalitative metoder er særlig velegnet for ideografiske formål for å studere individuelle særpreg og egenskaper (Befring, 2015, s. 13). Kvalitativ forskning vil i stor grad basere seg på data som er innsamlet ved ulike former for selvrappport. Ved å bruke kvantitative metoder, samler en inn datamateriale fra en stor gruppe mennesker. Det kan være nyttig for å få innsikt i folks meninger, atferd og andre variabler.

I sammenheng med vårt tema valgte vi å bruke spørreundersøkelse som metode.

En spørreundersøkelse består typisk av en serie spørsmål, som kan være både åpne og lukkede, og videre kan administreres personlig, via e-post eller på internett. Ved å samle inn data fra et stort antall mennesker, kan en deretter analysere og tolke resultatene for å finne tendenser og mønstre i datasettet (Befring, 2015, s. 103-110). Dette kan gi verdifull informasjon om det som blir undersøkt. I teorien ser vi at en spørreundersøkelse er en kvantitativ metode, der en jobber med tall og med det som er målbart. Men vår spørreundersøkelse baserer seg på åpne spørsmål og vi undersøker opplevelser og meninger som ikke kan tallfestes eller måles (Dalland, 2017, s. 52). Vi ser at det å ha åpne svaralternativer bryter med den kvantitative metodens hensikt, nemlig å samle inn standardisert informasjon. Det vi da får er rene kvalitative data, informasjon med en potensielt enorm detaljeringsgrad, og i et utvalg på tusen respondenter kan vi i prinsippet få tusen forskjellige svar (Jacobsen, 2022, s. 278).

2.2 Valg av informanter

Når det kommer til valg av informanter så vi på dette som en viktig faktor da det kan påvirke nøyaktigheten og representativiteten av resultatene. Det var viktig for oss å ha informanter som representerer det som blir undersøkt. I forhold til dette ville vi ikke bare sende ut spørreskjema til pedagogiske ledere, men også assistenter og fagarbeidere på avdelingene, som har eventuelle fordypninger innenfor fagområdet kunst, kultur og kreativitet. Vi tenkte også på hvordan størrelsen på utvalget kunne påvirke resultatene. Generelt vil større utvalg gi flere resultater og flere observasjoner rundt informasjonen vi henter inn. Det kan være utfordrende å finne informanter som er villige og i stand til å delta i undersøkelsen. Her tenkte vi på at det er viktig å vurdere tilgjengeligheten til potensielle informanter og justere utvalget deretter.

Spørreskjemaet opprettet vi på SurveyXact, som er en programvare som brukes til spørreundersøkelser. Dette gjorde vi tilgjengelig på en internettside for barnehageansatte å kunne svare på. På denne måten har vi klart å få tjuesju informanter med mange varierte men også svært like svar. Vi har plukket ut noen få informanter som beskriver deres arbeid med musikkaktivitetene i barnehagehverdagen. Svarene vi har valgt å analysere er fra de

informantene som var utfyllende og mest interessante. Dette vil vi se mer på når vi skal ta for oss kapittelet om drøfting av funn.

2.3 Etske hensyn

Når en bruker spørreundersøkelse som metode dukker det opp etiske dilemmaer som vi måtte ta hensyn til. Først og fremst var det viktig å sørge for at deltakerne ga samtykke før de deltok i spørreundersøkelsen. Dette betyr at vi måtte sørge for å gi informantene all relevant informasjon om undersøkelsen, inkludert formål, hva det vil bli spurt om, hvem som vil ha tilgang til resultatene og hvordan informasjonen blir brukt (Kvale & Brinkmann, 2021, s. 104-105). Det var også viktig å huske på anonymitet og konfidensialitet. Når det kommer til våre egne etiske vurderinger i vår prosess, ser vi på hvor viktig det var for oss at spørreundersøkelsen skulle være anonym. Deltakerne hadde muligheten til å besvare spørsmålene anonymt eller konfidensielt. Vi ville også at informantene ikke skulle føle på noe press på å ta spørreundersøkelsen, men at dette skulle være helt frivillig. Videre ser vi på vår rolle som forskere. Her ser vi gjerne på hvordan det å være nøyaktig og ærlig er en viktig faktor for å unngå ledende spørsmål og da presentere spørsmålene på en balansert måte. Ved å ta hensyn til disse faktorene, kunne vi sikre at spørreundersøkelsen ble gjennomført på en etisk måte og at deltakerne følte seg respektert og trygge gjennom hele prosessen. På denne måten ville vi også oppnå bedre kvalitet på arbeidet som helhet.

2.4 Metodekritikk

Metoden vi har valgt er avhengig av informanter. Vi har valgt våre informanter strategisk, etter hensikt og med formål. Spørreundersøkelsen som vi har sendt ut er basert på anonyme svar, og på grunn av dette kan resultatene vi får tilbake stå fram som “svake” eller “avvikende”. Respondentene kan også gi upresise eller feilaktige svar på grunn av glemsel, manglende vilje til å svare ærlig eller misforståelse av spørsmålene. Noen andre ulemper med slike spørreundersøkelser inkluderer også begrenset kontekst, det vil si at vi ikke har en mulighet til å gå i dybden på det som vi ønsker å finne ut av. Spørsmålene i spørreundersøkelser kan ikke gi like mye detaljert informasjon som andre metoder, slik som intervjuer eller observasjoner.

Selv om spørreundersøkelser generelt sett kan være en effektiv metode for å samle kvantitative data, er det avgjørende å nøye vurdere hvilke spørsmål som stilles og hvordan undersøkelsen er utformet for å sikre nøyaktighet og representativitet når man ønsker å innhente kvalitativ data.

3.0 Teori

Hensikten med teoridelen er å finne frem, studere og få dypere forståelse for tema som er valgt til denne studien. I dette tilfellet handlet det om å finne mest mulig relevant litteratur og annet faglig materiale som kunne knyttes til problemstillingen vår. Vi har orientert studien rundt forskning og faglitteratur som vi vurderer som mest relevant for tema og problemstilling og det vi vil knytte opp mot drøftingsdelen senere i oppgaven. Vi velger å anvende teori om barns språkutvikling, musikk og sang og hva personalets rolle er i dette fagområdet. Vi har valgt å anvende litteratur og forskning som er skrevet innenfor norsk barnehagekontekst. Vi bruker også rammeplanen jevnlig gjennom de ulike kapitlene. Dette er ikke litteratur som kun er direkte knyttet til sammenhengen mellom språk og musikk, men og til det som omhandler barnehageansattes kompetanse og skapende aktiviteter generelt. Vi ser blant annet på hva professor og forsker på barnehageledelse Kjell Åge Gotvassli sier om personalets kompetanse og motivasjon. Vi bruker også førstelektor i pedagogikk, Lila Marie Moberg, som sier noe om lek og skapende aktiviteter. Ved å undersøke hva litteraturen sier om språkutvikling og musikk, vil dette være med på å utvikle vår kunnskap og dermed kan vi forske rundt problemstillingen vår.

3.1 Barns språkutvikling

Språk er nøkkelen til god kommunikasjon. Vi forstår at både talespråk og kroppsspråk er en viktig del av oss. Førstelektor i Norsk, Anne Høigård (2013) nevner at grunnlaget for språk legges allerede i barnets første leveår. Helt fra babyen ligger i mors mage, tar det imot signaler både utenfra og innenfra og det er her den første formen for kommunikasjon starter. Når barnet blir født, er samspillet mellom foreldre og barn viktig for barnets utvikling.

Kommunikasjonen mellom barnet og foreldre fungerer da gjennom øyekontakt, smil eller bevegelser (Høigård, 2013, s. 19).

Høigård nevner også at foreldre og omsorgspersoner legger grunnlaget for en god språkutvikling. Barnet og de voksne kommuniserer gjennom stemmevariasjon og ansiktsuttrykk. På denne måten forstår barnet når kommunikasjonen er i gang og når den avsluttes. Barnet får også erfaringer med turveksling når barnet og omsorgspersonen kommer tidlig inn i dialog sammen. Dette vil si at en veksler mellom å snakke og lytte. Vi forstår at gjensidig blikkontakt og oppmerksomhet er avgjørende for utvekslingen. På denne måten får barnet gode dialogferdigheter med turvekslingsaktivitetene i det tidlige samspillet (Høigård, 2013, s. 19-21).

Når barn kommer i 1-månedsalderen begynner de med noe en gjerne kaller for *babbling*. De lager lyder med taleorganene sine og på denne måten sier en at de *vokaliserer*. Her leker og utforsker gjerne barnet med sine egne lyder, der de varierer tonehøyde, stemmestyrke, lengde og tempo. Når voksne lytter til dette, får de ofte en spontan lyst til å vokalisere tilbake ved å gjenta barnets lyder og lage nye lyder (Høigård, 2013, s. 23).

Professor i pedagogikk ved Universitetet i Sørøst-Norge, Liv Gjems, forsket på betydningen av samtaler i barnehagen. Gjems skriver at rundt 80/90% av dagen er preget av uformelle situasjoner der aktiviteter ikke er planlagt. I alle situasjoner i barnehagen skjer læring, det gjelder også rutinepreget aktiviteter. Dette innebærer at gjennom hele barnehagedagen så har personalet en viktig rolle med å stimulere til språk hos barna. Gjems poengterer at hverdagssamtaler har stor betydning for barns læring. Slik som på småbarnsavdeling der de fleste situasjonene er rutinepreget, vil det være mange muligheter for å tilrettelegge for språkstimulering med barnehagelærerne (Gjems, 2013, s.41).

Når barn kommer i 1-årsalderen kommuniserer det godt ved å bruke og tolke kroppsspråklige og prosodiske signaler. Det vil si at barnet kan ha ytringer som voksne klarer å forstå ut ifra barnets tempo og tonefall. Barnet blir god på å kommunisere, men kan lett uttrykke seg uten å nødvendigvis bruke ord. Når vi snakker har vi en type rytme, dynamikk og form i språket vårt

som har en betydning for hva vi ønsker å uttrykke. Dette kan sammenlignes med musikk, altså når vi musiserer. I musikk har vi også rytme, dynamikk og form. På denne måten ser vi at det er en sammenheng mellom språk og musikk og dermed kan en bruke musikk som en del av barns språkutvikling (Aalberg & Semundseth, 2008 s. 97-98).

3.2 Prosodiske og segmentelle trekk i språket

I språkutviklingen er det to hovedlinjer; det prosodiske nivå og det segmentelle nivå. “Mens det prosodiske nivå omfatter utviklingen av språkets melodi, intonasjon, rytme og dynamikk, omfatter det segmentelle utviklingen av i første rekke språkets lyder (foner og fonemer), og etter hvert ord, bøyninger og syntaks” (Hanssen & Krogtoft, 2022, s. 200). Vi forstår at den prosodiske utviklingen - og evnen til å improvisere med (prosodiske) elementer som trykk, rytme, tonehøyde, tonefall og intonasjon - inspirerer barna til et tidlig fokus på lyd -og språkproduksjon. Denne utviklingen av prosodiske ferdigheter bidrar til å lette innlæringen av lengre ytringer på det segmentelle nivået. Det segmentelle nivå handler om forskjellige språkllyder som konsonanter og vokaler og hvordan de settes sammen til ord (Hanssen & Krogtoft, 2022, s. 200-201). Jederlund (2003) nevner at det prosodiske nivå og det segmentelle nivå styres av hver sin hjernedel, der det segmentelle blir styrt av venstre hjernedel og det prosodiske blir styrt av høyre hjernedel. Vi ser på hvordan utviklingen på det prosodiske nivået ikke bare ligger foran utviklingen på det segmentelle nivået hos de minste barna. Det later også til å støtte og hjelpe ved innlæringen av barns segmentelle nivå i språklæring. Og fordi det prosodiske går forut for den segmentelle språklæringen, snakker vi om språklige elementer som hører til i barnets tidligste språkstadier (Hanssen & Krogtoft, 2022, s. 200-201).

På grunn av at barn i tidlig alder lærer de prosodiske trekkene, er det en fordel å ha fokus på musikalske aktiviteter som inneholder betoning, rytme og intonasjon. Vi ser at dette kan være med på å utvikle barns språk. Gode språklige ferdigheter har stor betydning for barnets videreutvikling, både intellektuelt, sosialt og emosjonelt. Vi forstår at barn har behov for å kommunisere, men trener på en enkeltlyd, for å sette det på spissen. Her ser vi gjerne på bruken av lek, rim og lyd- og ordøvelser. (Hanssen & Krogtoft, 2022, s. 196-197). Jederlund

nevner blant annet at de prosodiske trekkene er på plass i barnerim lenge før alle segmentene er uttalt riktig (Jederlund, 2003, s. 93). Det vil si at barn kan rytmen i regler og rim, men kan nødvendigvis ikke uttale alle ordene. Det vil si at det prosodiske og det segmentelle i hjernen må fungere sammen når vi leser regler og rim. Det er en viktig del av forståelsen og utviklingen av lange ytringer som en del av talespråket (Jederlund, 2003, s. 81).

Sannsynligvis får barna mer erfaring med musikk hvis en synger til hver aktivitet i barnehagen. Eksempler på hva pedagogene kan gjøre er å bruke ordene på klærne og finne på egne tekster til ulike melodier. Barna kan da få erfaring med ordene på klærne gjennom sang og dette kan føre til at de lærer ordene fortere. Som skrevet over så har språket vårt prosodiske og segmentelle trekk. Det kan da være viktig å bruke musikk i alle hverdagssituasjoner som en del av det daglige arbeidet med språkutvikling. Sæther (2012, s.84) skriver at for å utvikle barnas språk så kan det være viktig å drive med musikalske aktiviteter i barnehagen. Når barna leser rim og regler er det naturlig å tro at de øver på de musikalske aspektene ved språket, i tillegg til uttale av konsonanter og vokaler. Jederlund (2003, s.81) poengterer at det prosodiske også har en betydning for om barna kan forstå og produsere lengre ytringer og sammenhengende tale. Ved å synge sanger, lese rim og regler får barna sannsynligvis mye erfaring med språk.

3.2 Musikk

Hva er egentlig musikk? Sæther & Angelo (2012, s.12) tar utgangspunkt i fire ulike aspekter innenfor musikk som er hverdagssituasjoner, ulike filosofiske, psykologiske og antropologiske oppfatninger av musikk. Sæther poengterer med dette at en kan se på musikk som et fysisk fenomen, et slags kommunikasjonsmedium, og en måte å formidle estetiske uttrykk på (Sæther & Angelo, 2012, s.12). Det er svært vanskelig å finne en alt om dekkende definisjon på begrepet musikk, Sæther skriver videre at dette er fordi musikk er et omfattende og bredspektret begrep, og kan bety svært forskjellig fra individ til individ (Sæther & Angelo, 2012, s.41).

Musikk kan knyttes direkte til opplevelser, erfaringer, og minner gjennom hele livsløpet. Dette hevder musikkprofessoren Even Ruud (1996). Musikk som en hørte på under en bestemt hendelse eller opplevelse, kan frembringe minner og følelser som er knyttet nettopp

denne musikken. For eksempel en hyggelig kveld med dine aller beste venner, en koselig tur med kjæresten eller barndommen (Sæther & Angelo, 2012, s.12). Ruud mener at i form av musikk som sang og musikk sjanger vil vårt selektive og prefererte musikkvalg også kunne være med på å bestemme vår identitet, og hvordan vi ønsker at andre mennesker rundt oss skal oppfatte oss. Sæther & Angelo (2012, s.13) mener at dette blir på denne måten en personlig uttrykksform for vår egen identitet.

Finn Benestad (1993) som var musikkprofessor ved Universitet i Oslo, belyser musikk som. "Et fellesmenneskelig språk, at musikk er hjertes tale fra menneske til menneske" (Sæther & Angelo, 2012, s.13). Musikk er som menneskelig systematiserte lyder, og som frekvenser i luften, som utvikler lyd i en resonans er noe Koppen hevder (Moberg, 2014, s.45). Oldtidens filosofer som har ulik måte å beskrive musikk på blir også nevnt av Moberg. Videre drar hun knytningen helt tilbake til et par hundre år før Kristus og siktet til filosofene Platon, Aristoteles og Pytagoras. De tre filosofene beskrev i sin tid blant annet at musikk var noe som var delaktig i dannelsen av mennesker. Videre kan dette gjenspeiles i senere tid gjennom historien til musikken (Moberg, 2014, s.45). Det blir hevdet av Koppen at musikk er en kommunikasjonsmetode, tilsvarende et eget språk. Det menes med dette at kommunikasjonsmetoden har den evnen at den kan knytte folk sammen, tross ulike menneskelige verbale språk, og dertil manglende språklig forståelse (Moberg, 2014, s.45)

Gjennom musikken lærer barna blant annet å uttrykke følelser, tanker, å vente på tur og å være samstemte. Med andre ord, språkstimulering gjennom musikk gir barna trygge rammer og mulighet til et sosialt samspill. I tillegg kan språkstimulering gjennom musikk bidra til en positiv emosjonell tilstand (Hanssen & Krogtuft, 2022, s. 197). Denne positive tilstanden gjør i sin tur at barn tilegner seg nye ord og begreper raskere, samt at de bruker ordene hyppigere enn om de lærer ordene i en nøytral emosjonell tilstand. Vi ser altså at i arbeidet med barns språkutvikling kan musikk bidra til å bygge en bro mellom følelsesmessige og språklige komponenter og meningsuttrykk. Følelsene kan blant annet uttrykkes gjennom språkmelodi, tonefall, språkrhythme og betoning (Hanssen & Krogtuft, 2022, s. 197-198).

3.3 Rim og regler

Høigård (2013, s.232) skriver at musikkaktiviteter kan stimulere språk hos små barn. Grunnelementene i musikkaktivitetene handler om rytme, bevegelse og lyd. Disse grunnelementene finnes også i språklige aktiviteter som språklek der det dreier seg om bokstavrim og enderim, lek med ord og lyd. Barn blir lett fenget med når det kommer til rim og regler, grunnen for dette er fordi de blir inkludert i både rytme, bevegelse og ord, barn med språkvansker eller generelt mindre språklig kompetanse kan også ha nytte av å være med. Det skjer mye god språklæring ved bruk av bevegelse i rim og regler, både når barna selv synger, men også når de lytter. Høigård (2013, s.233) fortsetter med å skrive at innholdet i rim, regler og sang kan være ukjent. Dette er noe små barn lærer etterhvert, så det trenger ikke å ha en stor betydning for dem. Gjentakelse er viktig på en småbarnsavdeling, dette er fordi barna skal lære og da er rim, regler og sang et nyttig verktøy å bruke og det er moro for både store og små (Høigård, 2013, s.233). Musikk og sang er med å styrke talespråket til barna og det er også en naturlig del av barns måte å kommunisere på (Koppen, 2014, s. 60). Det er derfor naturlig at barnehageansatte og barnehagelærere skaper musikk sammen med barna så ofte som mulig i barnehagen (Koppen, 2014, s.233).

3.4 Hjernen og musikk

Musikk kan være med på å utvikle hjernen. Det har blitt forsket på at ni ulike deler av hjernen blir aktivert når en synger eller spiller instrument. Wedin skriver at språk og musikk er medfødte intuitive og nevrologiske evner som er en del av nettverket i hjernen. Det viser til at det ikke er noe forskjell på aktiviteten i hjernen når en hører på musikk/synger eller snakker. Musikken kan sees på som selve oppvarmingen til språket i hjernen. Musikk aktiverer flere områder i hjernen enn noe annet, dette kan ses på bilder av hjernen. Når en hører på musikk så virker det som at hjernen koker og hvis en skanner hjernen til et nyfødt barn så kan en se at musikk og språk allerede er tilstede. Forskning sier at fonem i språket sammenlignes med musikken på grunn av at hjernen bearbeider på samme måte (Wedin, 2013, s.25-27).

Kulset (2017, s.50-51) skriver om en type forskning av hjernen som går ut på at en belyser ulike komponenter som har positiv innvirkning på musisering, det vil si å drive med musikk.

Forskningen heter OPERA-hypotesen. Hypotesen kombinerer faktorer fra musikkdidaktikk med nevrologisk forskning. Nora Kulset viser til følgende komponenter for musisering:

Overlapping: Anatomisk overlapping i hjernens nettverk som behandler de akustiske kjennetegnene som brukes i både musikk og språk.

Presisjon: Musikk krever mer av disse delte nettverkene enn språk gjør når det kommer til presisjonsbehandling.

Emosjoner: Positive emosjoner skaper en god innlærings situasjon. Når en synger sammen med noen kan en frembringe disse positive emosjonene.

Repetisjon: En må repetere for å lære noe. Det ligger naturlige repetisjoner i sang, både i selve teksten og i og med at vi synger samme sang på mange ulike måter.

Attention (oppmerksomhet): En må først og fremst fange og holde oppmerksomheten hvis en skal lære noe. Musikk kan være en naturlig oppmerksomhet fanger.

OPERA-hypotesen vil vi gå mer inn på når vi skal koble opp denne hypotesen med svarene til informantene under samlingsstunder i drøftingskapitlet.

3.5 Sang

Musikkpsykologen Swanwick definerer sang som en interessant lyd som er ekspressivt integrert i ei form eller lyd, uttrykk og struktur (Bakke et al., 2012, s.79). Sæther mener at det er viktig at en mor snakker til barnet sitt fra første stund, ettersom lyd og klang er noe av det første et spedbarn viser interesse for. Barnet vil etterhvert danne et kjennskap og forhold til lyden av mor. Morens stemme vil barnet gjenkjenne ved klangfargen. Dette er tonene og dynamikken i talespråk. Ergo vil moren kunne skille mellom sitt barns gråt og andre barns lyd (Bakke et al., 2012, s.79).

Bjørkvold (1979) sin teori om barnesang har forskjellige bruksområder. Han deler opp bruksområdene i tre hoveddeler som sang som imiterer, sang som direkte kommunikasjon og sang som løser handling ledsagelse, eller spontane sanglige uttrykk som er rettet mot seg selv

(Sæther & Angelo, 2012, s.104). Sæther poengterer at Bjørkvold betegner sang som en uttrykksform for barn. Sæther skildrer videre Bjørkvolds teori om barns lek og hvor og hvordan lydene kommer inn i deres lek. Et eksempel er hvordan barna imiterer lyder fra mennesker og dyr eller biler og hvordan spontansang kan komme frem i lek. Det trenger ikke å ha samme tekst som originalsangen, men som en ledsagelse til det barnet leker med eller gjør. Følelsene kan ha direkte innvirkning på hvordan spontansang oppstår, innholdet i teksten, så vel som utførelsens emosjonelle uttrykk, skriver Sæther. Han forklarer videre at sang kan komme som direkte kommunikasjon gjennom kommandoer eller gjennom samtaler mellom barn/voksen eller barn/barn når de leker sammen (Sæther & Angelo, 2012, s.104-105).

3.6 Spontansang

Tidlig av så vil en høre spontansang fra barn når de gjør ting. Standal skriver at tonen og melodiene kan kjennes igjen i kjente sanger, men med annen tekst, og ofte bare toner og nynning. Videre poengterer Standal at spontansang blir ofte brukt til å imitere det barna holder på med, og det de synes er spennende (Standal, 1994, s.35).

Bjørkvold mener at spontansang er en viktig del av barnas hverdag. Spontansang utgjør en vesentlig del av barnekulturen, det inkluderer musikk, kroppsbevegelser, lyder, ord og sang. En kan fremstille det musiske på mange forskjellige måter, det er også mulig å høre stor forskjell på hva det er barnet ønsker å uttrykke, som for eksempel når barnet hyler og skriker fordi barnet ikke vil noe, eller når barnet sitter og tegner eller leker og nynner på en sang. Videre uttrykker Bjørkvold at vi voksne på samme måte klarer å uttrykke oss verbalt, vil barn bruke den nonverbale lyder eller ord som kan beskrive følelser. Dette vil barna gjøre i de ulike sosiale situasjonene (Bjørkvold, 2014, s.77).

Det blir hevdet av Koppen at barn gjennom spontansang forklarer sin egen lek via selvlagde tekster, de erter hverandre gjennom bruk av kjente sangformler. Han drar også frem Bjørkvold (1979) sine beskrivelser. Det hevdes at han mener barnesang som kommunikasjon er foretrefelig, og at barna benytter sang i mange ulike kommunikasjonssituasjoner. En beskrivelse på dette er for eksempel *nam-nam-nam*, når de spiser noe de synes er godt. I form

av å kommandere, rope til hverandre, protestere, erte, formidling, spørsmål eller liknende så hevder Koppen at det unike med denne formen for spontansang er at den i slike tilfeller ikke er direkte påvirket av voksne. Det kommer direkte fra barna og måten de ønsker å uttrykke seg på. Det blir videre poengtert at en kan dele spontansang i 3 deler som flytende sang, ferdigsanger og formelsanger (Moberg, 2014, s.52)

3.7 Personalets rolle

En rekke studier viser at det er minimalt med sang og musikk i barnehagen, og grunnen til dette er at de ansatte har for lav mestringsfølelse innen musikkfeltet. “Noen kan ha gode erfaringer med musikk og ønsker å formidle dette til barna, mens andre kan vegre seg for å ha musikkstunder på grunn av tidligere opplevelser” (Angelo, 2012, s. 147). I boken *Modig som Mitwa* (2016), skriver musikkprofessor Tiri Bergesen Schei og forfatter og litteraturformidler Adele Lærum Duus om stemmeskam. Med stemmeskam mener de følelsen av skam over hvordan en selv høres ut, for eksempel om en lager stygg eller latterlig lyd. Schei & Duus (2016) skriver at “Følelser som å kjenne seg verdiløs, flau, forlegen eller ønske å gjemme seg bort er valører av skam som vi alle støter på av og til. Det er når dette dominerer personens handlingsrom, at stemmeskam hemmer utfoldelse” (Schei & Duus, 2016, s. 79). Schei & Duus (2016) poengterer at mange har behov for å utfordre seg selv og å finne mot til å ta mer plass med stemmen sin, ved å gjøre dette skaper det rom for kreativitet både for seg selv og for andres trivsel (Schei & Duus, 2016, s. 79-81). Dette vil vi se mer på i drøftingsdelen, under personalets rolle.

Personalets rolle innebærer å tilrettelegge for barns utvikling på en rekke ulike arenaer, inkludert musikk. Det er derfor avgjørende at personalet har god forståelse for verdien i musikk i barnehagehverdagen og for barns utvikling, spesielt språklig. For å skape verdi i musikalske aktiviteter i barnehagen, vil personalets bevissthet over sin egen rolle som rollemodell være grunnleggende for en god utvikling. For å sikre god kvalitet, er personalets kompetanse viktig. “Det er lederen som har ansvaret for at personalet har eller får den kompetansen de trenger (Gotvassli, 2015, s. 126-127). Her understreker Gotvassli at barnehagens leder har ansvar for å dele og utvikle personalets kunnskap som er nødvendig å

ha i barnehagen, det innebærer at leder sørger for at personalet får den opplæringen og kompetanseutviklingen som er nødvendig for kravene i barnehagen. "Kompetanseutvikling gir et nødvendig grunnlag for å utvikle seg videre. "Kunnskap gir sikkerhet og engasjement, og lysten til å lære øker enda mer" (Gotvassli, 2021, s. 182).

For å skape en verdifull utvikling hos personalet, kan det være viktig at en sørger for at kommunikasjonen mellom leder og personalet er god og trygg. Å gå inn i noe ukjent eller nytt er ikke like enkelt for alle og noen i personalet kan ha ekstra behov for støtte, veiledning og kurs. Dette er lederens ansvar. Når personalet føler at en har fått informasjon, kunnskap og tillit fra de rundt, vil det å ha en samlingsstund for eksempel, bli lettere da en kjenner trygghet i sin egen rolle. Om en er usikker eller ikke vet helt hva en skal, er det lett for at den utryggheten smitter over på barna. Personalet skal være rollemodeller og ved å vise at en ikke har noe skam over egen stemme når en synger.

Personalet skal sørge for et godt språkmiljø for barna. Høigård (2013, s. 237) nevner tre faktorer som spiller inn for å skape et godt språkmiljø. Disse faktorene er fysiske omgivelser, sosial organisering og mennesker. "Et godt språkmiljø er et miljø der hvert enkelt barn blir sett, møtt, hørt og forstått, og det er helt avgjørende hvorvidt personalet velger å inkludere seg i den daglige språklige samhandlingen med barna" (Høigård, 2013, s. 237-238). Når personalet inkluderer seg selv i aktiviteter med musikk og sang, eller setter i gang spontansang eller uformelle musikalske aktiviteter, styrker det barnas nysgjerrighet og interesse. Barn hermer og ser ofte på hva andre og spesielt voksne gjør. Her har personalet en gyllen mulighet til å implementere musikken for barna og da stimulere utviklingen deres på dette området. Ved å implementere musikk mener vi å igangsette, utføre eller ta i bruk et verktøy, metode eller redskap for å utvikle eller forbedre noe. Her blir det da å ta i bruk musikk som et verktøy i barnehagen for å utvikle barns språk. "Gjennom bevisst arbeid med sanger, både kjente og ukjente for barna, kan barnehagelæreren bidra til barnehagebarnas danning og meningsskaping" (Onsrud, 2019, s, 50). Musikk og sang i barnehagen er noe personalet bør se verdien i nok til å sette i gang med så tidlig som mulig. Å starte tidlig med språkstimulering vil også være med på å avdekke senere avvik i språket.

3.7.1 Samlingsstund

I barnehagen er de fleste kjent med ordet samling eller samlingsstund. En kan si at en samling eller en samlingsstund er “en stund der noen samles” (Brendeland, 2009, s. 18). Hvis vi skal se på en forklaring på hva samlingsstunden i barnehagen er, kan vi ta for oss rammeplanen. Rammeplanen (2017) nevner blant annet at “felles for enhver samlingsstund er at det er en fellesskapsaktivitet og at det er et av barnehagens allmennpedagogiske tilbud. Felles for alle allmennpedagogiske tilbud er at alle barn uansett forutsetninger og behov, skal oppleve likeverdig inkludering (Utdanningsdirektoratet, 2017). Vi kan på mange måter se at det er ingen aktiviteter som står like tydelig i rammeplanen, som samlingsstunden gjør. Vi vil se mer på hvordan og hvorfor de ansatte kan bruke samlingsstunder som et verktøy i barnehagen for å stimulere språk sammen med musikk. Dette tar vi for oss i drøftingskapitlet der vi skal se på hva de ulike informantene svarer på spørreundersøkelsen.

3.8 Motivasjon blant personalet

Motivasjon for personalet kan være en avgjørende faktor. “Motivasjon kan defineres som drivkraften bak en viljebestemt handling” (Gotvassli, 2021, s. 177). Som leder, vil det å motivere personalet føre til større og viktigere utvikling. Motivasjon handler om de psykologiske, biologiske og sosiale faktorene som igangsetter handlinger. For å skape engasjement og motivasjon for personalet, vil det å sammen sette et felles mål, bidra til å ha noe å strekke seg etter, eller kunne glede seg over å en gang nå. For at leder skal kunne stimulere personalets kompetanseutvikling, er uformelle samtaler, refleksjon, veiledning og kunnskapsdeling gode verktøy. Motivasjon kan deles inn i indre og ytre motivasjon. “Indre motivasjon kommer fra individets egne ønsker og behov, og handler om å gjøre noe fordi det gir en personlig tilfredsstillelse eller glede. Ytre motivasjon derimot, kommer fra ytre faktorer som belønninger, straff eller forventninger fra andre” (Gotvassli, 2021, s. 244). Gotvassli (2021) påpeker også at motivasjonen hos personalet igjen er viktig for å videre kunne motivere barna.

Å ha motivasjon til å gjennomføre en handling, er avgjørende for hvor godt handlingen blir gjennomført. Har en motivasjon, vil en kjenne et ekstra gir til å gjøre det en kan for å nå målet som er satt. En kjenner mestring og glede av gjennomførelsen, dette vil også skape motivasjon for videre handlinger. Mangler motivasjonen, vil arbeidet en legger ned, eller ikke, være betraktelig dårligere enn om en var motivert. Motivasjon kan komme av ulike grunner. Det kan være gleden av resultat, belønning eller jakten på mestringsfølelse. Her vil leder og kollegaer være viktige støttespillere slik at en sørger for å “pushe” hverandre til å yte sitt beste og bidra med sine gode og sterke sider. Musikk er en lett og leken måte å styrke barns språkutvikling og språkforståelse på. Om musikk er et verktøy en ikke er helt trygg på eller ikke er vandt med å ta i bruk, kan det være skummelt og utrygt å starte med. Motivasjonen hos personalet vil være betydelig for hvor gode musikalske aktiviteter blir for akkurat denne utviklingen. Er motivasjonen på plass og en kjenner seg trygg i sin egen rolle vil prosessen av å implementere musikk i barnehagen bli gøy og lærerik. En merker fort på barn om aktiviteter er interessante eller ikke, og en god musikalsk aktivitet som fenger barna vil også styrke personalets motivasjon til å holde oppe motivasjonen og planen om å bruke musikk til gode i barnehagen.

4.0 Funn og drøfting

I dette kapitlet vil vi presentere, tolke og drøfte funnene som er gjort. Dette vil vi så koble opp mot de teoretiske perspektivene som ble presentert i kapittel tre. Vi har valgt å ha drøfting og funn i samme kapittel for å gjøre det mer strukturert og oversiktlig for leseren. Drøftingen er delt inn i tre kapitler; samlingsstunder, spontansang og personalets rolle. Vi har valgt å dele det opp i disse kapitlene da vi så en gjentakelse i svarene fra informantene at samlingsstunder og spontansang ofte ble nevnt og brukt som musikalske aktiviteter. Personalets rolle er også avgjørende for hvordan musikk og musikalske aktiviteter kan utnyttes for å utvikle barns språk og språkforståelse.

Funnene blir presentert i hvert kapittel og dette er markert med kursiv. Dette for å skille mellom hva som er funn, drøfting og teori. Navn og personlig informasjon blir ikke nevnt

siden spørreundersøkelsen var anonym. Når vi ser på drøftingprosessen, ser vi at den innebærer analyse, vurdering og tolkning av funnene. Vi har forsøkt å beskrive materialet på nytt og lete etter flere perspektiver (Dalland, 2017, s. 198).

4.1 Samlingsstund

Samlingsstundene har blitt en tradisjon i barnehagen, men det er ikke nødvendigvis noe en *må* ha i barnehagen. I en samlingsstund skapes det forutsigbarhet, det gis informasjon, samt oversikt. Dette vil være med på å gi barna et fast holdepunkt i dagen. Samlingsstunden kan dekke et behov for å samle seg, videre vil det oppleves orden. Hva som skal skje i en samlingsstund er opp til dem som planlegger den og de som deltar. Vi ser på hvorfor og hvordan de ansatte kan bruke samlingsstunder som et verktøy i barnehagen for å stimulere språk sammen med musikk.

I spørreundersøkelsen vi har sendt ut til ansatte i barnehager, ønsket vi å få svar fra informantene om hvilke aktiviteter de gjør som inneholder musikk og sang. Flere informanter svarer at de bruker samlingsstund som en aktivitet for barna der de synger, bruker ulike instrumenter og ulike konkreter til å kunne koble opp mot sangene de synger. Med svarene fra informantene som blir nevnt nedenfor, ser en at de fleste bruker samlingsstunden som en mulighet for å implementere de ulike musikkaktivitetene. Tre av svarene vi fikk, var følgende:

Informant 1: Sangsamlinger, sanser med instrumenter, hører på ulike typer sjanger musikk, lytter, danser/ bevegelse/ regler & rim, spontansang.

Informant 2: Sangsamling med sangkort eller sangboks som inneholder forskjellige konkreter som barna får trekke, så synger vi en sang som omhandler den tingen. Eks: om det er en gris som blir trekt synger vi "med krøllet hale".

***Informant 3:** Synger sanger, kobler sammen sanger med konkreter, bruker rim og regler (med og uten babbbleord), spiller instrumenter. Kobler sanger mot prosjekter (brannvern, lillelarven, o.l), og lytter til instrumentale melodier.*

Brendeland (2009) nevner at en ser på samlingsstunder som en “formell lærings situasjon”. Vi ser tilbake på Kulset sin OPERA-hypotese, som nevnt i teoridelen. En kan gjerne koble denne hypotesen opp mot det som skjer under en samlingsstund der hovedfokuset er musikk og musisering. Vi ser på de komponentene som vi mener kan være mest relevant i en samlingsstund; emosjoner, repetisjon og attention (oppmerksomhet). Disse komponentene vil vi også forsøke å koble sammen med det informantene har svart.

Emosjoner: Positive emosjoner skaper en god innlærings situasjon. Når en synger sammen med noen kan en frembringe disse positive emosjonene (Kulset, 2017, s.50-51). I en samlingsstund tolker vi gjerne at barna opplever fellesskap og sosialt samspill. Barn som opplever noe fint sammen blir sterkere knyttet til hverandre, og de vil få en følelse av tilhørighet og egenverdi (Brendeland, 2009, s. 20-21). Når barna kjenner på trygghet i barnehagen, samt en tilhørighet, kan en se på dette som gode grunnsteiner for læring.

Repetisjon: En må repetere noe for å lære noe. Det ligger naturlige repetisjoner i sang, både i selve teksten og i og med at vi synger sang på mange ulike måter (Kulset, 2017, s.50-51). Informantene nevner at de synger sanger og kobler dette sammen med konkreter. Vi ser tilbake på teoridelen der vi tar for oss hvordan barna får mer erfaring med musikk hvis en synger til konkreter. Hvis man synger sammen med barna i hverdagssituasjoner der man for eksempel skal kle på seg, så vil da klærne fungere som en konkret. Her ser vi på hvordan det å bruke konkreter kan være med på å styrke språket. Barna får erfaring med ordene på konkretene gjennom sang og dette kan føre til at de lærer ordene fortere. Informantene nevner også at de bruker en del regler og rim. Som nevnt i teorien av Høigård (2013), blir barn lett fengnet med når det kommer til rim og regler, og at grunnen for dette er fordi de blir inkludert i både rytme, bevegelse og ord. Høigård ser på hvordan det skjer mye god språklæring ved bruk av bevegelse i rim og regler, både når barna selv synger, men også når de lytter. Ved bruk

av rim og regler ser vi også på hvordan gjentakelser og repetisjoner har en effekt på språklæringen (Høigård, 2013, s. 233).

Attention (oppmerksomhet): En må først og fremst fange og holde oppmerksomheten hvis en skal lære noe. Musikk kan være en naturlig oppmerksomhetsfanger (2017, s.50-51). I en samlingsstund kan en enkelt fange og holde oppmerksomheten til de som deltar. Som Kulset nevner under denne komponenten, kan musikk fungere som en naturlig oppmerksomhetsfanger. En kan også se på at en rutinesamling, slik som en samlingsstund, er bygd som en “arena” for barna og de voksne å uttrykke seg på. Her ser vi gjerne på at en uttrykker seg gjennom talespråk, men også kroppslig språk. Barna kan få erfaringer med å utvikle sosiale ferdigheter som turtaking. De får ferdigheter med hver sin gang det er å prate og lytte.

4.2 Bruk av musikk i hverdagsaktiviteter i barnehagen

Det å bruke og drive med musikk i løpet av hele barnehagehverdagen og ikke bare i samlingsstundene kan være viktig. I spørsmålet i spørreundersøkelsen der vi spurte når på dagen informantene gjør musikkaktiviteter i sine barnehager/avdeling så svarte så og si alle at de sporadisk utover dagen synger for og med barna. Der var to informanter som svarte at de gjorde musikkaktiviteter på formiddagen og en annen svarte “*annen hver dag*”. Her er noen sitater fra informantene.

Informant 1:

Vi synger jevnlig gjennom hele dagen. Vi har ukentlig aktiviteter med musikk og instrumenter for mindre og rullerende grupper. Vi danser og synger når som helst egentlig. Synger og før maten.

Informant 2:

I både planlagte og uplanlagte stunder gjennom dagen. Om det er uro på avdelingen kan det være et fint avbrekk. I 1:1 Situasjoner for å bygge videre på relasjoner, i grupper for å skape samhold og bruke språket sammen, og som en god kommunikasjon oppmuntring for eventuelle barn som jobber med/skal i gang med ASK (alternativ og supplerende kommunikasjon i barnehagen).

Informant 3:

Hele tiden, spontant, planlagt, det er sjeldent ikke en ansatt synger, eller at det blir en liten tromme solo på noen pappesker.

Noen av informantene i spørreundersøkelsen svarte at musikkaktivitet ikke ble gjort ofte nok i dere barnehagehverdag. Dette kan være preget av rutiner og alt for lite tid og det kan være med på å gjøre at et slikt arbeid rundt musikk og språk blir nedprioritert og en blir bare fokusert på å komme seg gjennom dagen. Det kan være mye som skal gjøres i løpet av en dag og en er kanskje heller ikke fullt bemannet så det kan bli vanskelig å finne tid til et slikt prosjekt. Slik som informantene har svart med når de bruker musikkaktiviteter i løpet av en barnehagedag så skal det egentlig lite til for å jobbe med musikk og språk i barnehagen. En trenger ikke nødvendigvis å lage et stort arbeid og prosjekt rundt det for å kunne holde på med musikk og språkutvikling. Slik som de tre informantene har svart så bruker de musikk utover hele dagen, de bruker det i samling, før og under måltid, spontant utover dagen og informant nr.3 bruker også musikk som oppmuntring for barn som har vansker med språk.

En trenger nødvendigvis ikke å ha fokus på musikk hvert eneste minutt i løpet av en dag, hvis en har litt fokus på det si 2-4 ganger om dagen så tolker vi det ut ifra svarene vi har fått at det kan hjelpe mye på barnas språkutvikling. Eksempel på enkle musikkaktiviteter en kan lage for og gjøre med barna er å lage en egen sang for måltid, en sang man kan synges når barna begynner å bli urolige for å flytte fokuset en annen plass eller når en er i garderoben og skal kle på seg. En kan bruke kjente melodier som *Lisa gikk til skolen* eller *deilig er den himmel blå*. Dette vil mest sannsynlig gjøre det mer gøy for barna og de får lære og øve seg på språk mens de har det morsomt. Når vi bruker denne måten å lære sanger på, kan barna få erfaringer med å sette ord på bildene som kan føre til læring av nye ord. Barna må først se på bildet for å finne ut av hvilke ord de skal synges, også må de synges ordene til den bestemte melodien.

På bildet under kan en se at barna får lære seg nye ord, de kan også snakke om de ulike dyrene på bildet og snakke rundt bildene før eller etter de synger.



(Bilder fra barnehagen (med tillatelse).

“Noen barn snakker ikke så mye, og svarer kanskje ikke når noen snakker til dem. Da er det lett å falle utenfor. Språket utvikles når det brukes.” poengterer Hansen og Krogtuft (2022, s. 195). Vi tolker dette som at en slik og enkel sangaktivitet kan være et viktig verktøy for alle barn, men kanskje spesielt for de som strever med å finne språket.

4.3 Personalets rolle

Holdninger rundt musikk blant personalet kan være veldig individuelt. Holdningene spiller en stor rolle når det kommer til implementering av musikk i barnehagehverdagen. God, positiv holdning fra personalet, vil bidra til at barna får positive opplevelser med musikk og sang, og knytter dette til noe kjekt. Lederen og personalet skal sammen jobbe for å utvikle positive holdninger til musikk, og bevissthet rundt egne holdninger til dette. Som leder skal en ha som fokus at personalet har mulighet til å utvikle kompetansen sin, her kan en tilby relevant opplæring.

I spørreundersøkelsen vi har sendt ut til ansatte i barnehager, ville vi ha svar fra informantene om hvorfor de gjør aktiviteter som inneholder musikk og sang. Flere informanter svarer at de musikalske aktivitetene stimulerer barns språklige utvikling, samhold og fellesskap, motorisk utvikling og språkforståelse. Med svarene fra de tre informantene vi nevner nedenfor ser en at alle tre informantene har en oppfatning av at musikk er et stort verktøy for språkutviklingen hos barn. Vi vil nå gå litt i dybden av svarene vi har innhentet fra disse tre informantene.

Informant 1:

Til spørsmålet, *“Hvorfor gjør dere disse aktivitetene?”* svarer informant 1, *“For språkutvikling, motorisk utvikling, telling, språkforståelse, ordforråd, felles opplevelser og referanseområder”*

Informant 1 svarer at de bruker musikalske aktiviteter da de ser hvordan dette påvirker barn og deres utvikling og hverdag på flere ulike arenaer.

Informanten nevner språk, motorisk utvikling, telling og opplevelser. Personalet har muligheten til å inkludere sang og musikk i enhver situasjon det passer seg. Dette kan være formelle og uformelle situasjoner. Formelle situasjoner som samlingsstund eller å lage til en aktivitet med musikk, eller uformelle situasjoner som spontansang.

Informant 2:

Informant 2 svarer, *“ For vi ser at sangene med bevegelser fenger alle. At barn på 10 mnd. raskt lærer bevegelsene og slik kan de fortelle oss hva de vil synge. Musikk er utviklende for språket, det er samtidig samlende for alle, uansett språk. Det gir bevegelsesglede som er fremmed for barns motoriske utvikling. Samt utvikler det barns egen musikalitet. Barna synes det er gøy, og felles erfaringer som er inkluderende og godt for det psykososiale miljøet.”*

Informant 2 svarer at de ser hvordan sang og musikk påvirker barna, og drar inn hvordan musikk blir brukt hos barna for å kunne uttrykke seg med sang og bevegelser. I tillegg til at musikk styrker fellesskap og samholdet i barnegruppen, da en opplever nye ting sammen.

Informant 3:

Informant 3 svarer, *“Barn er musikalske, ser at sang stimulerer til språk. Når en synger bruker en den andre hjernehalvdelen, der kreativiteten ligger. Har en voksen datter som er autist, vi sang mye med henne til vi så at sang hjalp henne å uttrykke seg, språket kom lettere når hun satt melodi på det hun ønsker å formidle”*

Informant 3 svarer at de selv har erfaring med verdien av musikk og sang når det kommer til språkutvikling. Informant 3 har en datter med autisme som har hatt stort utbytte av sang og musikk for å kommunisere og uttrykke seg. Informanten skriver også at barn er musikalske, og at de ser at musikk og sang stimulerer til språk.

De tre informantene er alle enige om at musikk stimulerer barns utvikling. De viser at de tilrettelegger musikalske aktiviteter passende for de ulike barnegruppene en kan finne på hver avdeling. For eksempel musikk, sang, og musikkaktiviteter som passer for barns alder eller utviklingsnivå. Dette er viktig for at barna skal få utfordre seg nok til å kunne utvikle seg. Samtidig skal musikkaktivitetene stimulere barns nysgjerrighet, interesse og glede for musikk. Personalet skal tilrettelegge for at barn kan uttrykke seg gjennom musikken og støtte barna til utforskning og å prøve nye ting. Personalet trenger også kunnskap om hvordan en musikk kan brukes som en pedagogisk metode for styrke utvikling hos barna på ulike måter. For eksempel språklig, motorisk eller sosialt.

Å bruke sang i barnehagen kan være en stor faktor for å stimulere barns språkutvikling, også når det kommer til nye språk. En lærer seg først og fremst musikalske aspekter ved språket, og her vil musikk være til stor hjelp. Barna forstår gjerne ikke innholdet i sangen, men

etterhvert vil de lære seg uttalelsen av ordene de hører. Sæther (2003, s. 84) påpeker at selv om ordene ikke nødvendigvis har en mening for barna, noe det heller ikke trenger, kan det fremdeles skape glede for barna når ordene de uttaler rimer med andre ord. Det samme gjelder med musikk og sang, da det er lettere og gøyere med melodi, og ikke minst lettere å huske.

De fleste informantene svarer på spørsmålet "Hvorfor gjør dere disse aktivitetene?" at de ser at musikk og sang har positiv innvirkning på barna. De fleste drar inn språklig utvikling, språkforståelse, ordforråd, og at musikk kan gjøre læring gøy. Det er derfor viktig å se verdien musikk har på de ulike arenaene i barnehagen, og sørge for at personalet har kompetanse nok til å tilrettelegge verdifulle musikalske aktiviteter for barna som for eksempel inneholder språklyder, ordforråd og å utvikle barnas språkforståelse. Flere informanter nevner også hvordan musikk og sang påvirker barnegruppen på en generell basis. Musikk og sang er inkluderende og skaper et trygt samhold og fellesskap hvor barna sammen med de voksne møter på nye opplevelser. Å styrke barnegruppens samhold vil også styrke vennskap blant barna. Dette kan også bidra til at barna lærer av hverandre i samspill med hverandre.

Som nevnt tidligere i teoridelen sier Gotvassli (2015) at kompetanseutvikling gir et nødvendig grunnlag for å kunne utvikle seg selv da kunnskap gir trygghet i sin egen rolle og det å initiere til musikalske aktiviteter alene vil ikke lenger virke like fremmed og skummelt. Stemmeskam som Schei & Duus (2016) skriver om, handler om det å være redd for hvordan en selv høres ut og andres tanker og meninger om ens egen stemme. For å bli kvitt denne stemmeskammen, vil vi anbefale nøye planlegging, didaktisk plan og det å være sikker på sanger eller musikken en skal bruke. Da kan en være mer trygg i motsetning til å være utrygg og redd for hvordan en synger. Å bruke sin egen stemme, og da vise at en er trygg på stemmen sin og seg selv, vil påvirke barnas syn på stemmen sin og andres. De vil bli opplært til at alle stemmer er gode stemmer og at en ikke skal være redd for å ikke synge klokkeklart. Voksnes holdninger og handlinger påvirker barn mer enn vi ser, og her vil barna ta til seg og bli påvirket av voksnes initiativ og selvsikkerhet. Å ikke "kunne" synge, betyr ikke at en ikke kan synge.

4.4 Personalets egne resultater

I dette kapitlet vil vi se på hvilke resultater informantene selv har opplevd i arbeid med musikk i barnehagen. Etter å ha fått svar på hvilke musikkaktiviteter, hvorfor, når og hvor ofte informantene gjør musikkaktivitetene i deres barnehage/avdeling så avsluttet vi med spørsmålene “*har dere sett at dette har hatt innvirkning på barns språk?*” og “*hvis ja, på hvilken måte?*”. Vi har så plukket ut de svarene som vi så på som mest utfyllende for at vi skal kunne drøfte så godt som mulig.

Informant 1:

“De yngste barna er i starten av sin verbalspråklige utvikling. Vi ser at de klapper rytmer, bruker tegn, bevegelser og konkrete. Dette er med på å styrke både språkforståelse og barnas ordproduksjon”.

Informant 2:

“Barna tar i større grad i bruk spontansang, man kan høre at de har rytmen i ordene, setningene uten at ordene er kommet enda. Barna tar i bruk enkeltord knyttet til sanger, de kjenner igjen objekter som blir brukt i musikkaktivitetene, lærer seg navnene, eller bruker lyder for å kommunisere objektet”.

Informant 3:

“Barna husker igjen ord i tekster/ rim og regler som de tar opp igjen i hverdagsspråket. Opplever også at det har hatt en innvirkning hvor barna har blitt tryggere i å uttrykke seg når vi har brukt musikk som uttrykksmåter.

Informant 1 sier noe om hvordan de bruker konkrete, og hvordan dette har hatt en effekt på barnas språk. Som nevnt i kapitlet om samlingsstunder ser vi at barnas språk blir styrket av å koble musikk sammen med konkrete.

Informant 2 svarer med at barna bruker spontansang og de tar i bruk enkeltord knyttet til sanger de synger på. I kapitlet om spontansang så blir det nevnt hvordan spontansang utgjør

barnekulturen, og den inkluderer musikk, bevegelser, lyd og ord. Det blir også nevnt i kapittelet hvordan barna kan uttrykke seg gjennom lyd.

Informant 3 har svart ganske så likt som informant 2, her har begge tatt opp det med at barna uttrykker seg og beskriver objekter ved hjelp av musikk og lyd.

Fra svarene som informantene har gitt oss, kan en se en rød tråd gjennom hvordan musikk kan hjelpe barns kommunisering og ordforråd ved å huske teksten og objektene i de sangene de synger. Rim og regler blir nevnt av informant 3, og informant 2 nevner rytme. I kapittel 3 skriver vi kort om rim og regler og her blir det nevnt at mye god læring av språk skjer gjennom dette.

5.0 Oppsummering

I dette kapittelet vil vi oppsummere og konkludere. Vi vil fremheve hovedpoengene og resultatene fra arbeidet og ved dette, trekke linjen frem til konklusjonen. Problemstillingen vår for denne oppgaven var følgende; *Hvordan bruker barnehageansatte musikk som verktøy for utvikling av barns språk?* I en bacheloroppgave skal en nødvendigvis ikke svare konkret på problemstillingen, men heller vise frem ulik informasjon fra ulike funn og drøfte det. Vi valgte å bruke en spørreundersøkelse som metode, der vi fikk varierte svar fra ulike informanter. Vi har drøftet det de sier med støtte fra teori. Videre har vi drøftet det informantene sier om deres arbeid med musikk med barn og har tatt utgangspunkt i det.

For å oppsummere det vi har funnet ut i oppgaven så kan en si at musikk og sang har stor betydning og effekt på barns språk. I barnehagen er det de ansatte sin jobb å støtte barns språk og være med på å bygge barns ordforråd. Det er også de ansatte sin jobb å legge til rette for skapende og lærende aktiviteter for barna. Vi har sett på hvordan personalets holdninger og kompetanse spiller en stor rolle innenfor barns utvikling, og hvordan leder i barnehagen har ansvar for å oppdatere personalets kompetanse for å styrke utviklingen. For å sikre god kompetanseutvikling har vi reflektert over motivasjon og hvordan dette påvirker utviklingen.

Å ta med musikken inn i hverdagen kan være viktig for at den kan bli en del av språkutviklingen. Svarene vi har fått fra de ulike informantene kan vi se at de fleste synger eller bruker musikk i de fleste aktivitetene, noe som kan være en fin måte å legge til musikk inn i barns språkutvikling. Musikk kan trolig hjelpe på med barns språk ved at barna lytter til melodien og teksten som handler om kanskje det de gjør.

En annen betydelig del av språkutviklingen kan være å ha musikk i samlingsstunder. Her har man mange muligheter til å implementere musikk, da det kan gjøres på mange ulike måter. I samlingsstunden er det bare fantasien som setter grenser. Gjennom teorien og informasjonen fra spørreundersøkelsen, ser vi at musikk gjennom samlingsstunder har en effekt på barnas språk. Vi har også sett på hvordan det å bruke konkrete med sang kan også fungere som en stor fordel i samsamling.

Basert på våre erfaringer og resultater fra spørreundersøkelsen, anbefaler vi at de ansatte i barnehagen har et fokus på hvordan de kan arbeide med musikk for å stimulere barnas språk. Det vi har lært gjennom denne prosessen er at det ikke skal mye til for å få til mer musikk i barnehagen. Informantene fra spørreundersøkelsen nevner at de bruker mye musikk til hverdagssituasjoner. Dette viser at en kan ta små grep i hverdagen med å synge litt mer hver dag, både i hverdagsaktiviteter og samlingsstunder. Vi har sett på hvor mye musikken faktisk kan være til hjelp for barns språk. Vår oppgave har tatt utgangspunkt i barnehager og hvordan de ansatte jobber. Med dette håper vi at vi kan inspirere hverandre og at flere kan ta i bruk musikk som en del av barns språkutvikling.

6.0 Videre forskning

Hvis vi skulle forsket videre på vår problemstilling, ville vi brukt en kombinasjon av to metoder for innsamling av informasjon (empiri).

Vi ville valgt å bruke intervju som metode. Vi ville forsøkt å intervju flere barnehageansatte, med ulik kompetanse innenfor fagområde. Vi ønsker å kunne se om det er forskjell på tilnærming, utførelse og holdninger i forhold til fagområde. Samtidig om det er noe forskjell rundt hvordan personalet gjør praksisen og planleggingen forskjellig. Denne prosessen ville vi gjort i barnehager som spesialiserer seg innenfor dette fagfeltet.

Videre ønsker vi å bruke observasjon av intervjuobjektet. Med dette vil vi gå i dybden av prosjektet for å observere om empirien fra intervjuet gjenspeiler seg i praksisen. Og at om det de ansatte påstår, blir gjennomført i praksis. På denne måten kan vi teste ut om teorien stemmer med praksisen.

7.0 Litteraturliste

- Aalberg, E.A, & Semundseth, M. (2008). Språk + musikk = sprusikk I: S. Kipsgaard (red.), *Grunnleggende læring i et stimulerende miljø* (s. 96-108). Universitetsforlaget. Oslo.
- Befring, E. (2015). *Forskningsmetoder i utdanningsvitenskap*. Cappelen Damm akademisk.
- Bilalovic Kulset, N., & Halle, K. (2020). Togetherness!: adult companionship - the key to music making in kindergarten. *Music Education Research*, 22(3), 304–314. <https://doi.org/10.1080/14613808.2020.1765155>
- Dalland, O., & Keeping, D. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7. utgave.). Gyldendal.
- Gjems, L. (2013). Teaching in ECE: Promoting children's language learning and cooperation on knowledge construction in everyday conversations in kindergarten. *Teaching and Teacher Education*.
- Gotvassli, K. A. (2021) *Boka om ledelse i barnehagen*. (utg. 2) Universitetsforlaget
- Hanssen, N. B & Krogtoft, M. (2022) Musikkaktiviteter i barnehage for barn med språkvansker - noe å satse på? I Hanssen, N., Hassel, R., Haugen, T., & Sæther, M., *Kunstens muligheter i spesialpedagogisk arbeid*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Høigård, A. (2013). *Barns språkutvikling - Muntlig og skriftlig*. (3. utgave). Oslo: Universitetsforlaget.
- Jacobsen, D. I. (2022). Hvordan gjennomføre undersøkelser? : *Innføring i samfunnsvitenskapelig metode* (4. utgave.). Cappelen Damm akademisk.
- Jederlund, U. (2003). *Musik og sprog – et utvidet perspektiv på børns sprogudvikling*. Aarhus: Modtryk.
- Koppen, H. (2014). *Musikk og talespråk - to sider av samme sak*. I.N. Linden & M. L. Moberg (red), *Leik og skapende aktiviteter. Språkstimulering i barnehagen* (s. 44-61). Oslo: Gyldendal Akademisk.

- Kulset, N.B. (2017). *Musichood - om verdien av musikalsk kapital og musikalsk trygghet i væremåten hos voksne i flerspråklige barnehager*. Trondheim: NTNU
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplanen for barnehage: Barnehagens formål og innhold*. Udir.
<https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>
- Kvale, S., Brinkmann, S., Anderssen, T. M., & Rygge, J. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3. utg.). Gyldendal akademisk.
- Moberg, M.L. (red). (2014) *Leik og skapende aktiviteter*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag NORA LINDEN OGSA
- Onsrud, S. V. (2019) Sang som meningsskaping og danning i barnehagen - om sangrepertoarets muligheter og grenser. I A. Schei, T. B. (Red) *Musikkpraktisk klokskap i arbeid med barnehagebarn*. Fagbokforlaget.
- Schei, T. B., Duus, A. L. (2016) *Modig som Mitwa: kunstnerisk utfoldelse med barnehagebarn*. Fagbokforlaget
- Standal, K.A (1994) *Bevegelseslek, musikk og drama i barnehage og skolefritidsordninger*. Gyldendal Norsk Forlag
- Sæther, M. & Angelo, E. (2012) *Barnet og musikken – innføring i musikkpedagogikk for barnehagelærerstudenter*.
- Wedin, E. N., Ahlström, S. W., & Schlyter, M. (2013). *Utveckla språket med musik : rörliga rytmer och toner att ta på*. Isaberg.